

Program rozvoja obce Stará Kremnička na roky 2016 – 2020

(Aktualizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja
obce Stará Kremnička na roky 2014 – 2020)

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. Analýza súčasného stavu územia	2
2.1 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu	2
2.1.1 Zapojenie obyvateľov do dotazníkového prieskumu	2
2.1.2 Hlavné výhody obce	4
2.1.3 Hlavné problémy, nedostatky obce	5
2.1.4 Prioritné oblasti rozvoja obce Stará Kremnička	5
2.1.5 Ohrozenie pozitívneho rozvoja obce	7
2.1.6 Spokojnosť so službami v obci	7
2.2 SWOT analýza	8
3. Stratégia rozvoja obce	14
3.1 Strategická vízia	14
3.2 Strategické ciele	15
4. Akčné plány	16
4.1. Prioritná oblasť A - Investície do základnej infraštruktúry	16
4.2. Prioritná oblasť B - Kultúra a život komunity	19
4.3. Prioritná oblasť C - Kvalita životného prostredia	21
4.4. Prioritná oblasť D - Podpora zamestnanosti, podnikania a cestovného ruchu	24
5. Implementácia programu rozvoja	26
5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie	26
5.2 Finančné zabezpečenie realizácie	27
5.2.1 Verejné zdroje	27
5.2.2 Súkromné zdroje	28
5.3 Komunikačný plán	28
6. Záver	30
Východiskové dokumenty a zdroje informácií	31

1. ÚVOD

Program rozvoja obce sa zaoberá hospodárskym a sociálnym rozvojom riešeného územia. Program rozvoja obce je hlavný strategický dokument obce a určuje je koncepčný a systematický rozvoj v horizonte 5 – 10 rokov. Je to zároveň dokument, ktorý je nevyhnutnou podmienkou pre získanie podpory zo štrukturálnych fondov EÚ. Z toho dôvodu je dôležité, aby zohľadňoval skutočné potreby a možnosti obce a zároveň bol v súlade s cieľmi rozvoja, ktoré sú definované v programových dokumentoch na národnej a krajskej úrovni.

Aktualizácia Programu rozvoja obce Stará Kremnička bola vypracovaná so zámerom:

1. upresniť rozvojové priority vzhľadom na nové programové dokumenty schválené na národnej úrovni a zároveň
2. širšie zapojiť obyvateľov obce do tvorby rozvojových plánov pre ďalšie obdobie.

Cieľom tohto dokumentu je teda zachytiť zmeny v národných strategických dokumentoch a v súlade s potrebami obyvateľov ich preniesť do reálnych a uskutočniteľných cieľov.

Odbornú podporu pri aktualizácii Programu rozvoja zabezpečil projektový tím spoločnosti UpHill s.r.o., ktorý postupoval v súlade s Metodikou na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC. V aktualizácii sme zachovali pôvodné rozčlenenie dokumentu:

1. analytická časť (pozostáva zo situačnej analýzy a SWOT analýzy),
2. strategická časť (pozostáva zo strategickej vízie a strategických cieľov),
3. implementačná časť (pozostáva z akčných plánov s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia).

Napriek tomu, že úlohou bola aktualizácia najmä strategickej a implementačnej časti Programu rozvoja, nevyhli sme sa ani zásahu do analytickej časti. Ako podklad pre spracovanie analýzy projektový tím pripravil a uskutočnil dotazníkový prieskum, ktorý následne spracoval. Na základe výsledkov prieskumu následne navrhol aktualizáciu programových priorít obce Stará Kremnička.

Pri spracovaní Programu rozvoja obce Stará Kremnička sa prihliadalo na to, aby ciele a opatrenia stanovené v tomto dokumente boli v súlade s nadradenými programovými dokumentmi regionálneho rozvoja a to Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja a Partnerskou dohodou o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014 – 2020.

2. Analýza súčasného stavu územia

Údaje pre analýzu súčasného stavu obce boli zbierané formou dotazníkového prieskumu realizovaného u obyvateľov Starej Kremničky. Dotazníky boli distribuované spolu s miestnymi novinami do každej domácnosti v obci. Obyvatelia si ich taktiež mohli vyzdvihnúť aj v miestnych potravinách a k dispozícii bol aj v on-line forme na obecnej webovej stránke.

Zozbierané dáta boli spracované a použité ako podklad pre SWOT analýzu a následne definovanie rozvojových priorít obce do roku 2020.

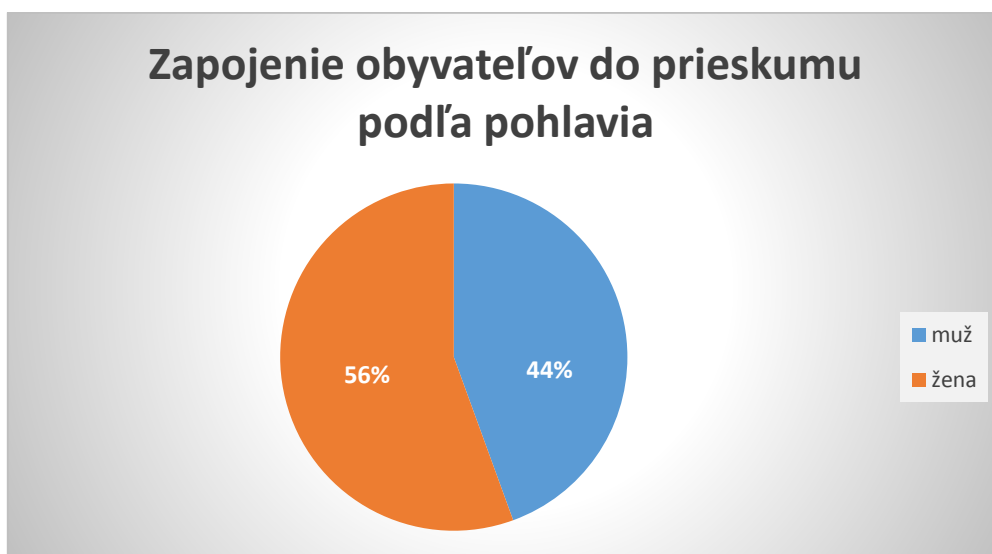
2.1 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

2.1.1 Zapojenie obyvateľov do dotazníkového prieskumu

Podľa údajov Štatistického úradu SR z roku 2014 má obec Stará Kremnička 1 097 obyvateľov, z tohto počtu 547 mužov a 550 žien. Na dotazníkovom prieskume sa zúčastnilo 36 obyvateľov Starej Kremničky, čo predstavuje 3,5 % obyvateľov. Do prieskumu sa zapojilo o 8 % viac žien ako mužov.

Na základe uvedených údajov je možné konštatovať relatívne nižší záujem obyvateľov o verejné dianie, čo korešponduje s viacerými údajmi v dotazníkovom prieskume.

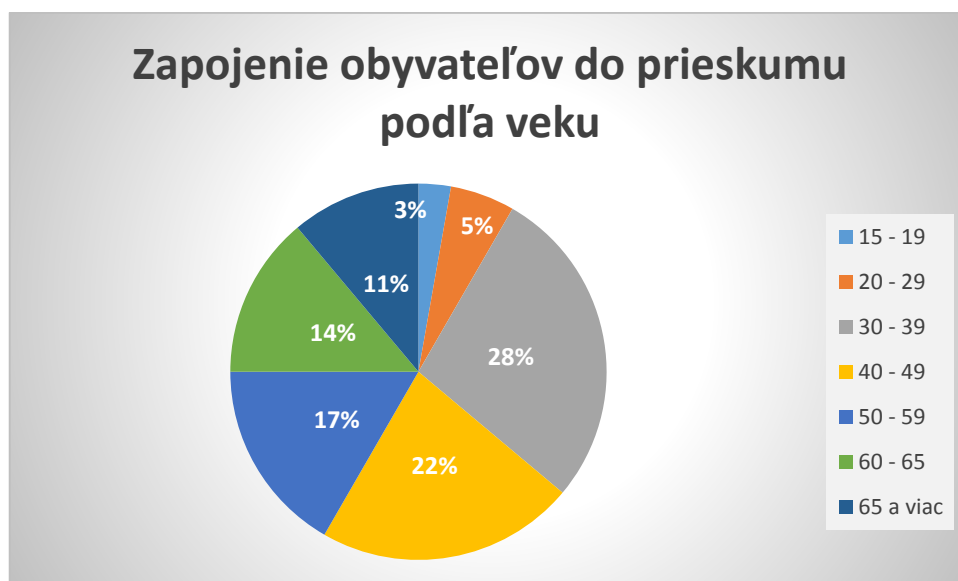
Graf 1

Obyvatelia Starej Kremničky majú priemerný vek 40,49 rokov. V predproduktívnom veku sa nachádza 15,50 % obyvateľov, v produktívnom 68,19 % obyvateľov a v poproduktívnom 16,32 % obyvateľov.

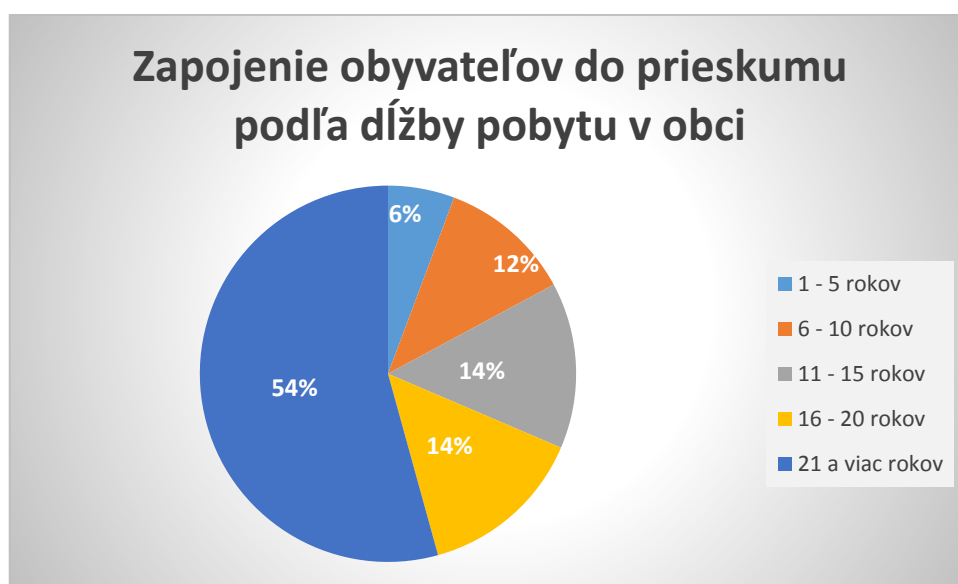
Tomuto zloženiu zodpovedá aj účasť obyvateľov na dotazníkovom prieskume z hľadiska veku (pozri Graf 2). Až 72 % obyvateľov, ktorí sa zapojili do dotazníkového prieskumu bolo v produktívnom veku, 1 účastník bol v predproduktívnom veku. V poproduktívnom veku bolo 25 % respondentov. Ak toto percento porovnáme s podielom obyvateľov v poproduktívnom veku celkom (16,32 %), poukazuje to na vyššiu mieru angažovanosti starších obyvateľov obce.

Graf 2

Dôležitým ukazovateľom je aj rozloženie respondentov z hľadiska dĺžky pobytu v obci (pozri Graf č. 3). Až 54 % respondentov uviedlo, že v obci žije viac ako 21 rokov. Celkový podiel účastníkov prieskumu, ktorí v obci žijú dlhšie ako 10 rokov je až 82 %. Otázkou ostáva, či je účasť týchto obyvateľov daná vyššou mierou angažovanosti obyvateľov, ktorí v Starej Kremničke žijú dlhšie, alebo celkovou demografickou štruktúrou obyvateľstva v obci.

Graf 3

Z údajov Štatistického úradu SR vyplýva dlhodobý stabilný počet obyvateľov (pozri tabuľku č. 1).

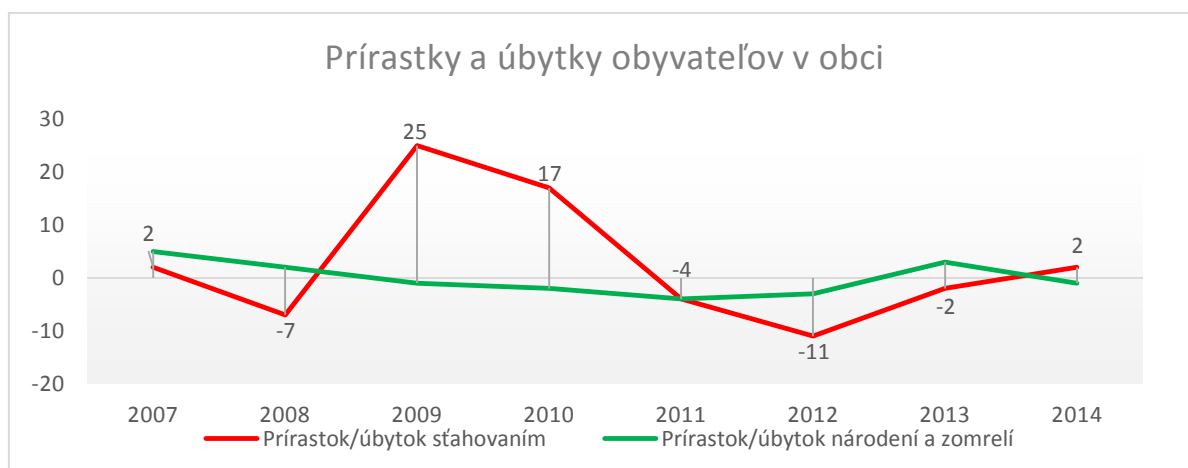
Tabuľka 1

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	1 099	1 088	1 095	1 123	1 113	1 102	1 195	1 097

Zdroj: Štatistický úrad SR

V tejto súvislosti sú zaujímavé zmeny počtu obyvateľov spôsobené jednak prirodzene (narodenie a smrť) a jednak sťahovaním obyvateľstva (pozri Graf č. 4).

Graf 4

Zdroj: Štatistický úrad SR

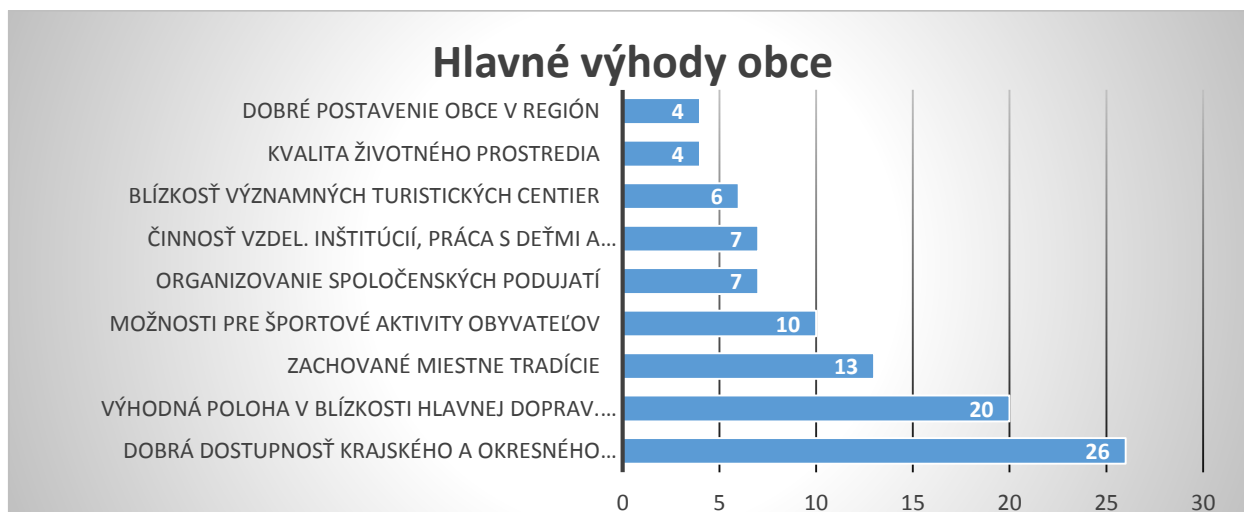
Z údajov Štatistického úradu SR je vidieť, že za posledných 7 rokov sa do obce prisťahovalo 46 obyvateľov a odsťahovalo 24 obyvateľov. Celkovo je teda bilancia prisťahovaných obyvateľov + 22 osôb. Zároveň však môžeme konštatovať, že od roku 2011 bol tento trend negatívny a obec niekoľko rokov za sebou nepriťahla nových obyvateľov. Z tohto dôvodu môže byť obava obyvateľov zo starnutia obce a negatívneho demografického vývoja oprávnená. V súčasnosti majú obyvatelia Starej Kremničky priemerný vek 40,49 rokov. Podstatné zvýšenie priemerného veku by si vyžiadalo zmeny najmä v oblasti školstva a sociálnych služieb.

2.1.2 Hlavné výhody obce

Pri otázke „Aké sú podľa Vás hlavné výhody obce Stará Kremnička“ boli respondenti požiadaní, aby označili 3 až 5 z preddefinovaných odpovedí, prípadne doplnili vlastné. Celkovo sme takto získali 98 odpovedí účastníkov (pozri Graf 5). Za najvýznamnejšiu výhodu obce nesporne považujú jej dobrú dostupnosť voči krajskému a okresnému mestu (až 72 % opýtaných). Aj ďalšia najdôležitejšia výhoda sa týkala dopravnej dostupnosti – blízkosť hlavnej dopravnej trasy označilo za výhodnú 55 % respondentov. Nasledovali zachované miestne tradície (36 % účastníkov).

Zaujímavosťou je, že len 16 % opýtaných označilo za výhodu blízkosť významných turistických centier napriek tomu, že rozvoj cestovného ruchu je jednou z veľkých príležitostí pre rozvoj tejto obce.

Graf 5

2.1.3 Hlavné problémy, nedostatky obce

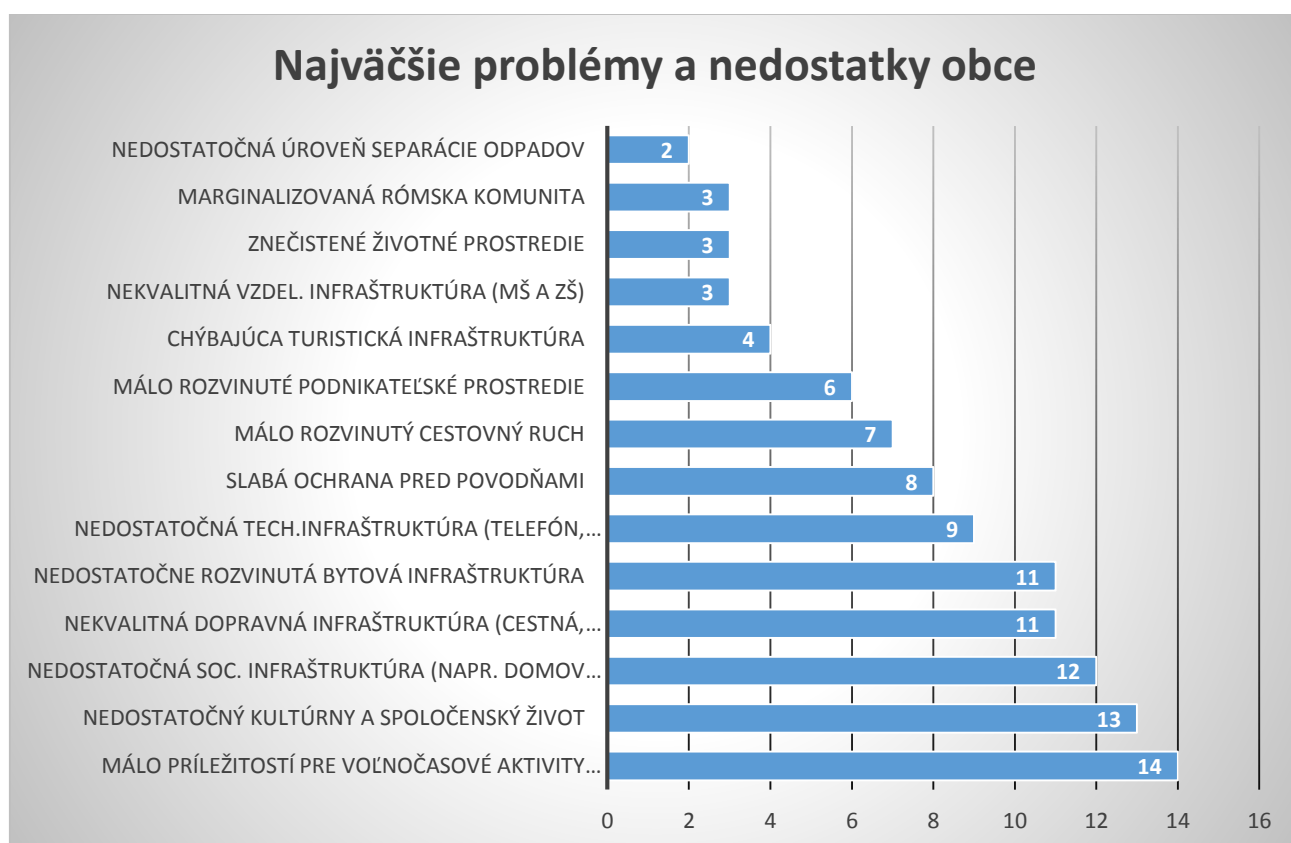
Pri otázke „Aké sú podľa Vás najväčšie problémy, nedostatky obce Stará Kremnička“ boli respondenti požiadaní, aby označili najviac 3 z preddefinovaných odpovedí, prípadne doplnili vlastné. Celkovo sme takto získali 106 odpovedí (pozri Graf 6).

Najviac respondentov (38 %) ako nevýhodu uviedlo „málo príležitostí pre voľnočasové aktivity detí a mládeže“. Ďalšou najčastejšou odpoveďou na slabé stránky obce „nedostatočný kultúrny a spoločenský život“, čo uviedlo vo svojich dotazníkoch 36 % opýtaných. Pri bližšej analýze týchto odpovedí vyplynulo, že tento nedostatok vnímajú najmä ľudia do 30 rokov a v dôchodkovom veku.

Aj keď nekvalitnú dopravnú infraštruktúru uviedlo ako problém v tejto otázke len 30 % respondentov, z ďalších dotazníkových otázok vyplynula naliehavosť tohto problému, najmä vo vzťahu k oprave miestnych komunikácií.

Rovnaký počet respondentov (30 %) pokladá za dôležité zlepšenie bytovej infraštruktúry, pričom je tento problém spájaný s odchodom mladých ľudí z obce.

Graf 6

2.1.4 Prioritné oblasti rozvoja obce Stará Kremnička

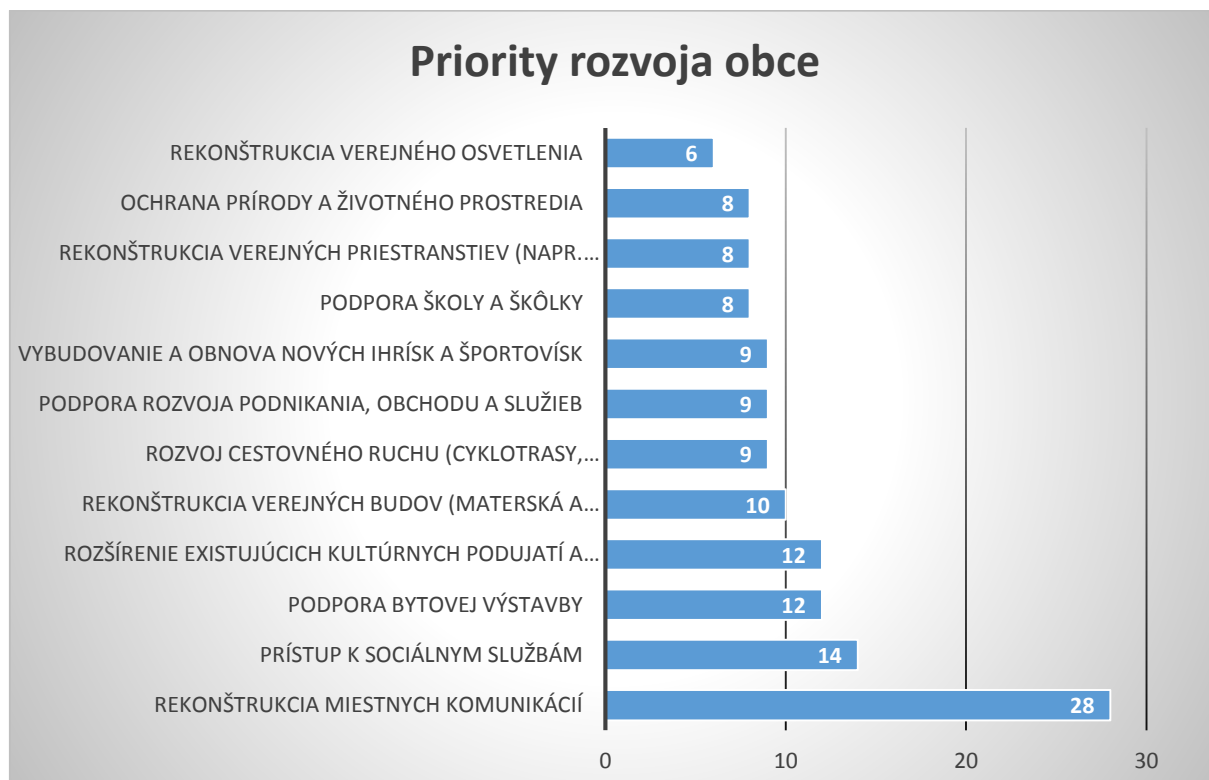
Prioritné oblasti rozvoja obce boli v dotazníku zisťované prostredníctvom troch otázok:

1. Na ktoré oblasti a aktivity by sa mal sústrediť rozvoj obce v budúcnosti?
2. Čo by najviac prispelo k zlepšeniu kvality života v obci?
3. Čo by v obci nemalo chýbať v roku 2020?

Pri prvej otázke „Na ktoré oblasti a aktivity by sa mal sústrediť rozvoj obce v budúcnosti?“ boli obyvateľom poskytnuté viaceré možnosti výberu. Z prieskumu jednoznačne vyplýva, že za

najdôležitejšiu účasť považujú rekonštrukciu miestnych komunikácií, ktorú ako prioritu označilo 77 % opýtaných (pozri Graf 7). Za ďalšie priority označili rozvoj sociálnych služieb (38 %), podpora bytovej výstavby (33 %), rozšírenie existujúcich kultúrnych podujatí a zavedenie nových (33 %) a rekonštrukcia verejných budov (27 %) svojou váhou nie sú malé, no nie je v nich medzi občanmi taká zhoda.

Graf 7

Pri druhej otázke ohľadom zlepšenia kvality života v obci bol účastníkom prieskumu daný priestor, aby uviedli vlastné odpovede na túto otázku bez vopred definovaných možností. Túto príležitosť využilo 16 respondentov, teda 44 %. Zo získaných odpovedí vyplýva, že najvyššou prioritou pre obyvateľov je oprava komunikácií (62 %) a následne vybudovanie chodníkov (25 %) a rozšírenie ponuky obchodov a služieb (25 %).

Tretia otázka v prieskume sa týkala očakávaní obyvateľov v strednodobom horizonte: „Čo by v obci nemalo chýbať v roku 2020?“ Respondenti mohli na otázku odpovedať voľne svojimi slovami, čo využilo 47 % respondentov (17 dotazníkov s 54 odpoveďami na túto otázku). Zo zozbieraných odpovedí boli najčastejšie „opravené komunikácie“ (58 %) a následne „jestvujúce chodníky“ (29 %), zrekonštruované staré budovy (29 %). Zhodne po 23 % získali odpovede „podpora podnikania a cestovného ruchu“ a „rekonštrukcia vodovodu“. Zhodne po 17 % (teda po 3 odpovediach) získali aj „dobudovanie kanalizácie“, „rozvoj služieb pre seniorov“ a „rekonštrukcia priestorov ZŠ a MŠ“.

Z uvedených odpovedí možno ako hlavnú prioritu rozvoja obce určiť rekonštrukciu miestnych komunikácií, vybudovanie chodníkov a rekonštrukciu verejných budov a rozvoj sociálnych služieb, hlavne pre seniorov.

2.1.5 Ohrozenie pozitívneho rozvoja obce

Pri otázke o ohrozeniach pozitívneho rozvoja obce neboli obyvateľom v dotazníku ponúknuté možné odpovede. Na túto otázku odpovedalo len 44 % respondentov. Viacnásobná zhoda u nich nastala pri troch identifikovaných hrozbách:

- nekvalitné miestne komunikácie,
- nedostatočná spolupráca v obci a
- neriešenie problémov s marginalizovanou rómskou komunitou.

2.1.6 Spokojnosť so službami v obci

Obsahovou najširšou otázkou v dotazníkovom prieskume bola otázka č. 6: „V škále od 1 do 5 uveďte ako ste spokojný so životom v obci a kvalitou poskytovaných služieb.“. Respondenti na otázku odpovedali známkovaním na škále od 1 – veľmi spokojní do 5 – veľmi nespokojní. V prípade, že na danú tému nevedeli odpovedať, boli vyzvaní, aby neuvádzali žiadnu odpoveď. Údaje zozbierané z dotazníkov sme vyhodnotili najmä prostredníctvom priemernej známky, ktorú zapojení obyvatelia pridelili danej otázke (pozri Graf 8). Z týchto údajov možno abstrahovať veľké množstvo informácií – ako pozitívne, tak aj negatívne postrehy obyvateľov.

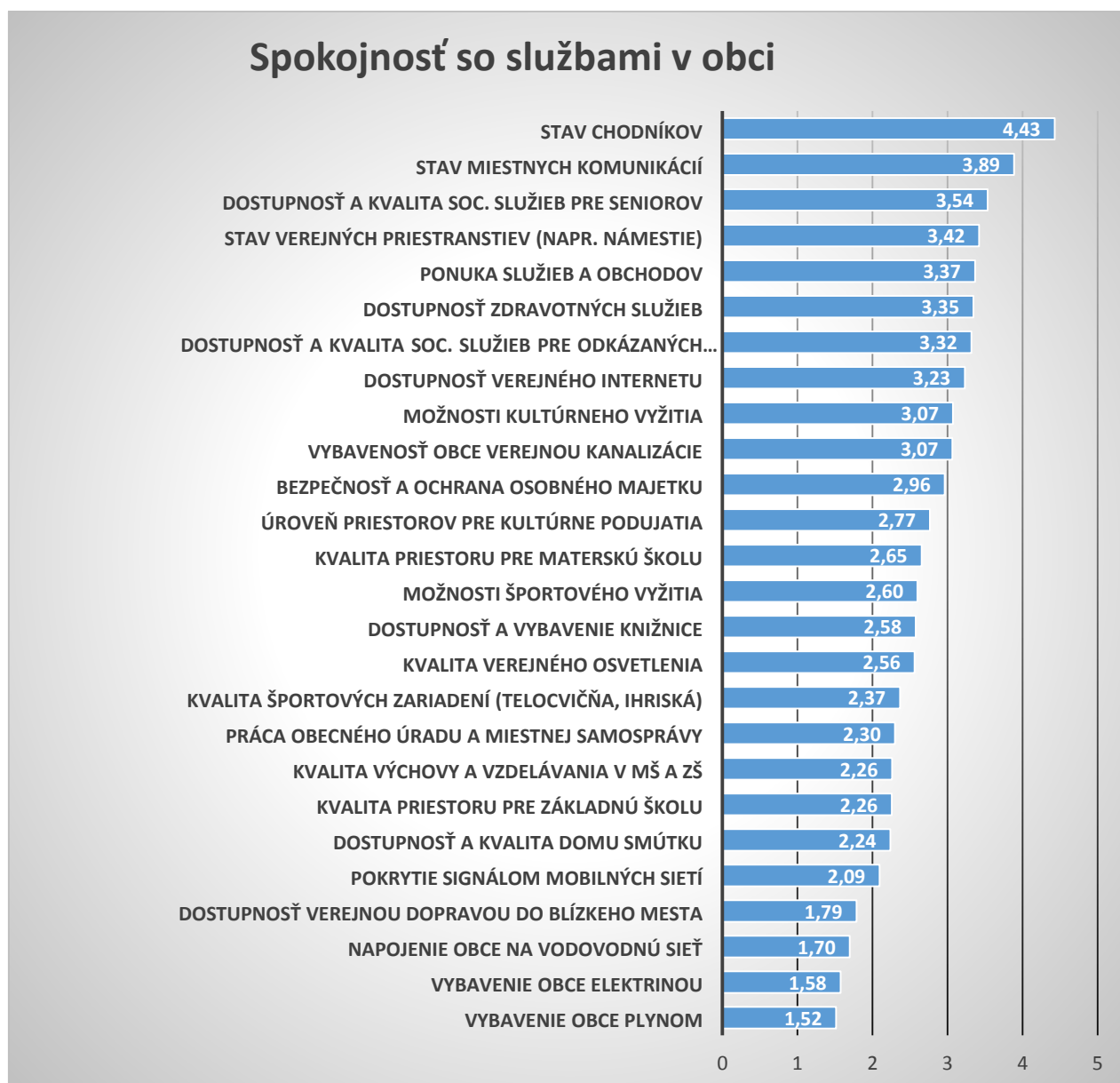
Pri vyhodnotení sa najvýraznejšie prejavil veľmi kritický postoj obyvateľov k stavu chodníkov v obci, ktorý vníma ako veľmi zlý 18 z 36 zapojených obyvateľov (50 %), k tejto otázke sa síce vyjadrilo len 77 % respondentov, no priemerná známka, ktorú tejto oblasti pridelili, je 4,43, čo je najhoršia priemerná známka v prieskume. Rovnako zlé je v obci hodnotený stav miestnych komunikácií. Priemerná známka je síce 3,89, do hlasovania sa však zapojili všetci účastníci prieskumu, a z nich 69 % vyjadrilo svoju nespokojnosť alebo veľkú nespokojnosť.

Za nepriaznivo hodnotené považujeme všetky oblasti, ktoré v tejto otázke dosiahli známku horšiu ako 3. Všetky uvedené oblasti s výnimkou dostupnosti verejného internetu sa opakujú aj v ostatných odpovediach respondentov, z čoho vyplýva potreba venovať im vysokú pozornosť pri plánovaní ďalšieho rozvoja obce.

Za neutrálne hodnotené možno považovať tie oblasti, ktoré v našom prieskume získali 2 body. Pri bližšom pohľade je vidieť, že v nich prevláda neutrálne, prípadne pozitívne hodnotenie občanov. V rámci týchto služieb sa nachádzajú tie, ktoré je možné ďalej rozvíjať a zlepšovať, no nie sú vnímané ako prekážky spokojnosti so životom v obci. Z hľadiska rozvojového plánovania nie sú nevyhnutnou prioritou.

Za silné stránky obce možno považovať tie služby, ktoré obyvatelia ohodnotili priemernou známkou 1. Aj v rámci nich sa vyskytovali negatívne hodnotenia najmä pri hodnotení vodovodnej siete. K pozitívne hodnoteným oblastiam možno zaradiť aj pokrytie obce signálom mobilných sietí, ktoré síce získalo priemernú známku 2, no až 87 % opýtaných bolo so službami spokojní, alebo k nim mali neutrálny postoj. Uvedené, pozitívne hodnotené oblasti je potrebné z hľadiska rozvoja udržiavať na tejto dobrej úrovni. Z hľadiska investícií do ich ďalšieho rozvoja môžeme konštatovať, že pre obec nie sú prioritou.

Graf 8

2.2 SWOT analýza

SWOT analýza nám umožňuje komplexný pohľad na situáciu obce – vyhodnotiť služby, ktoré poskytuje, identifikovať problémy a objaviť nové možnosti rastu. Základom metódy je klasifikácia a ohodnotenie jednotlivých faktorov, ktoré sú rozdelené do štyroch základných skupín: silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. Vzájomnou interakciou faktorov silných a slabých stránok na jednej strane a príležitostí a ohrození na druhej strane možno získať nové kvalitné informácie, ktoré charakterizujú a hodnotia ich vzájomné stretnutie.

Tabuľka 2

INTERNÉ PROSTREDIE	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Blízkosť krajského a okresného mesta, dobrá dopravná dostupnosť - Vybavenie obce plynom a elektrinou - Napojenie obce na vodovodnú sieť - Zachované miestne tradície - Dobré pokrytie signálom mobilných sietí - Kvalitná výchova a vzdelávanie v MŠ a ZŠ - Možnosti pre športové aktivity obyvateľov - Komunitné centrum v obci - Dlhoročná dobre fungujúca terénna sociálna práca v obci - Organizácia tradičných spoločenských podujatí - Činnosť vzdelávacích inštitúcií, práca s deťmi a mládežou - Blízkosť významných turistických centier - Krásna príroda - Dostupnosť domu smútku - Dostupnosť a vybavenie knižnice - Podpora školy a škôlky - Pokojné vidiecke prostredie bez nežiadúcich sociálnych javov - Existujúce podporné sociálne služby v obci (jedáleň, stredisko osobnej hygieny) - Fungujúce družstvo na území obce	- Zlý stav miestnych komunikácií - Chýbajúce chodníky v obci aj popri hlavnej ceste - Nedostatočná infraštruktúra sociálnych služieb (napr. zariadenie pre seniorov a denný stacionár), - Chýbajúca opatrovateľská služba - Zlý technický stav materskej a základnej školy - Nízka úroveň verejných priestranstiev - Malá ponuka obchodov a služieb - Nedostatočný kultúrny a spoločenský život - Málo príležitostí pre voľnočasové aktivity detí a mládeže - Nedostatočná bytová infraštruktúra - Chýbajúce/nevhodne umiestnené detské ihriská - Nerozvinutý cestovný ruch - Nízka kvalita pitnej vody, nedobudovaný vodovod - Malá spolupráca medzi obyvateľmi, obecným úradom, poslancami, nezapájanie sa ľudí do aktivít - Zlý technický stav starých verejných budov - Chýbajúca turistická infraštruktúra - Bezpečnosť a ochrana osobného majetku - Nedobudovaná kanalizácia - Nízka dostupnosť zdravotných služieb - Nízka miera angažovanosti obyvateľov - Nedostatok financií na rozvoj obce - Existencia čiernych skládok - Nedostatočné vybavenie zberného dvora pre zhodnocovanie biologického odpadu
EXTERNÉ PROSTREDIE	
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
- Rozšírenie existujúcich kultúrnych podujatí a zavedenie nových - Podpora bytovej výstavby - Podpora rozvoja podnikania cestovného ruchu, obchodu a služieb - Rozvoj cestového ruchu (cyklotrasy, bežkárске trasy, turistické chodníky, ubytovanie) - Zapojenie obyvateľov do rozvoja obce - Podpora voľnočasových aktivít obyvateľov - Posilnenie poskytovania a vznik nových terénnych a ambulantných sociálnych služieb - Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a iných grantov na rozvoj obce, - Poskytnutie verejného pripojenia na internet - Doplnenie kamerového systému - Zriadenie poriadkovej služby v obci z rómskej komunity	- Ohrozenie povodňami - Poškodenie prírody a životného prostredia - Zvyšovanie počtu marginalizovanej rómskej komunity a jej nezačlenenie sa do spoločnosti - Odchod mladých ľudí z obce - Dlhodobá nízka zamestnanosť - Nepriaznivý demografický vývoj s dopadom na školskú infraštruktúru - Zhoršenie bezpečnostnej situácie v obci - Ťažba, ktorá by zdevastovala životné prostredie - Malý počet voľných hrobových miest na cintoríne

V rámci SWOT analýzy prevažujú v obci slabé stránky oproti silným, čo znamená, že je ich potrebné premeniť na prednosti. Zároveň však môžeme konštatovať, že obec má viacero príležitostí, ktoré môže využiť na odstránenie slabých stránok a posilnenie silných.

Identifikované boli štyri oblasti rozvoja obce a v rámci nich tieto hlavné problémy obce:

A. Investície do základnej infraštruktúry

Nevyhovujúce miestne komunikácie; chýbajúce chodníky popri ceste; zlý technický stav verejných budov; zlý technický stav MŠ a ZŠ; nedostatočná bytová infraštruktúra; nedostatočná infraštruktúra sociálnych služieb pre seniorov; časté poruchy vodovodnej siete; chýbajúca kanalizácia v časti obce.

B. Kultúra a život komunity

Nedostatočný kultúrny a spoločenský život v obci; malé možnosti pre voľnočasové aktivity detí a mládeže; malá spolupráca v obci; obavy z marginalizovanej rómskej komunity.

C. Kvalita životného prostredia

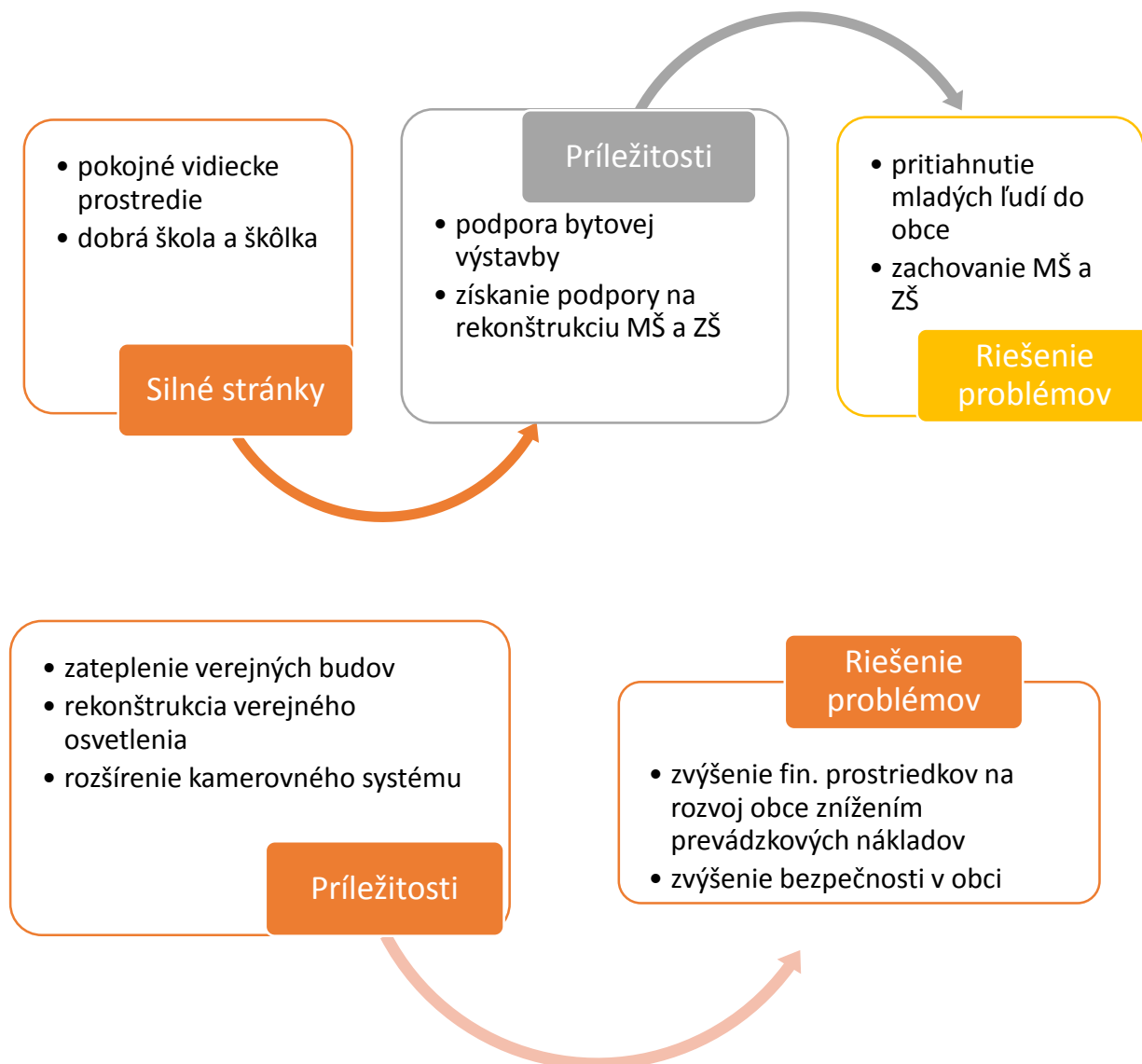
Revitalizácia verejných priestranstiev, napr. námestia; chýbajúce alebo nevhodne umiestnené detské ihriská; ohrozenie časti obce povodňami; existencia čiernych skládok v okolí.

D. Podpora zamestnanosti, podnikania a cestovného ruchu

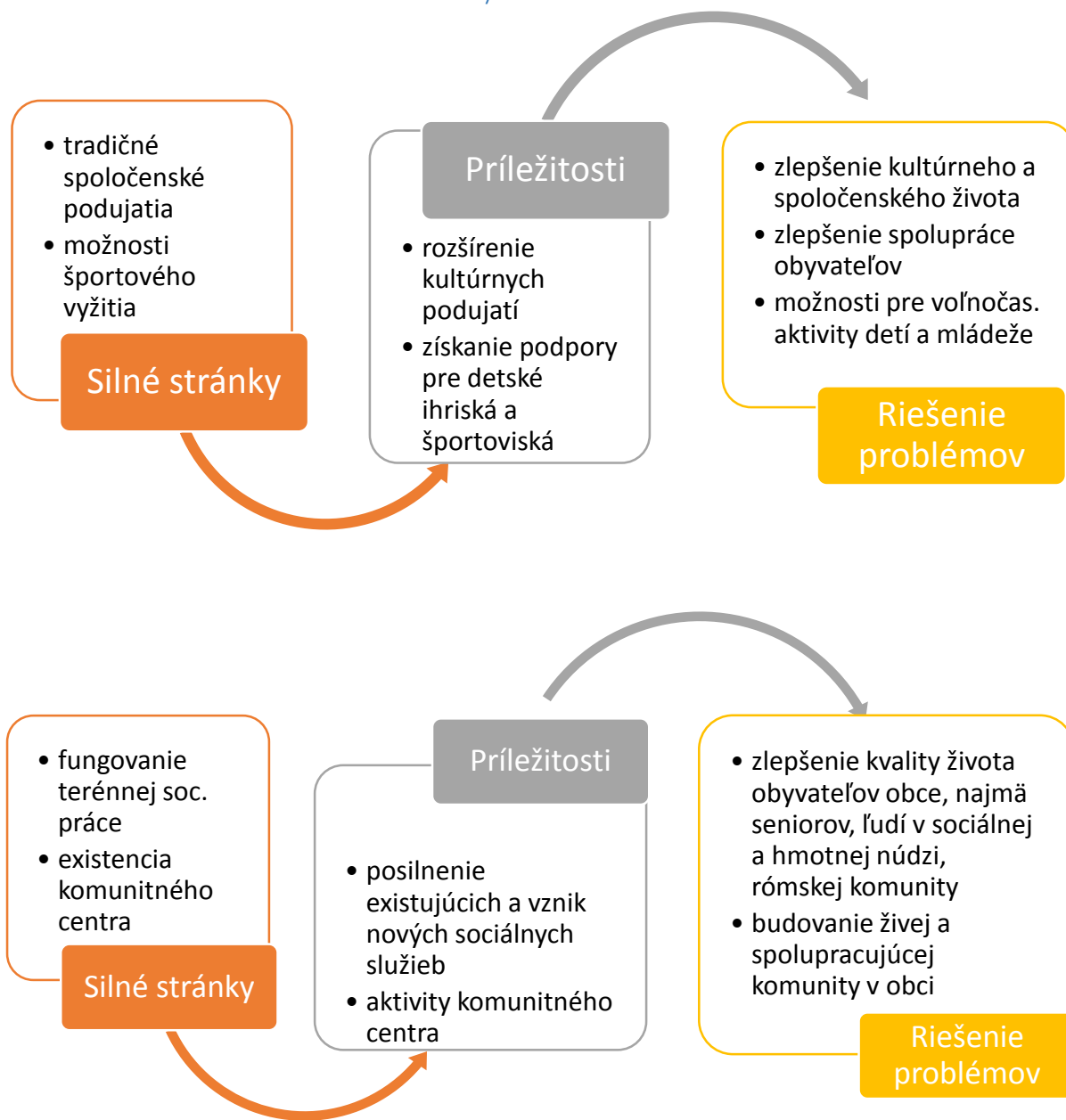
Nedostatočná turistická infraštruktúra; nízka ponuka obchodov a služieb; vysoká nezamestnanosť.

Na základe **prepojenia príležitostí a silných a slabých stránok** boli identifikované viaceré možnosti rozvoja obce, ktoré sú graficky znázornené nižšie. Aj keď boli identifikované štyri prioritné oblasti z načrtnutých oblastí je zrejmé, že spolu vnútorne súvisia a ovplyvňujú sa.

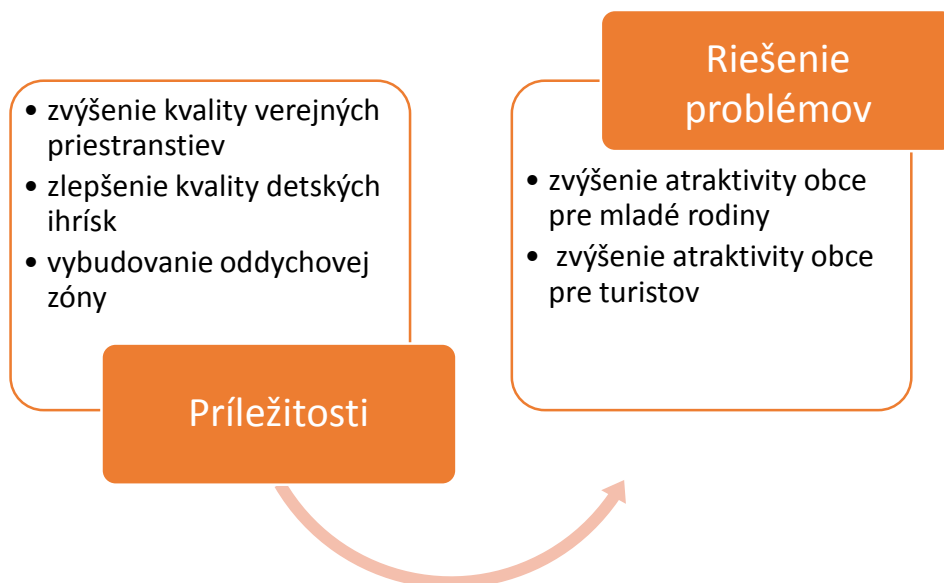
Prioritná oblasť A - Základná infraštruktúra

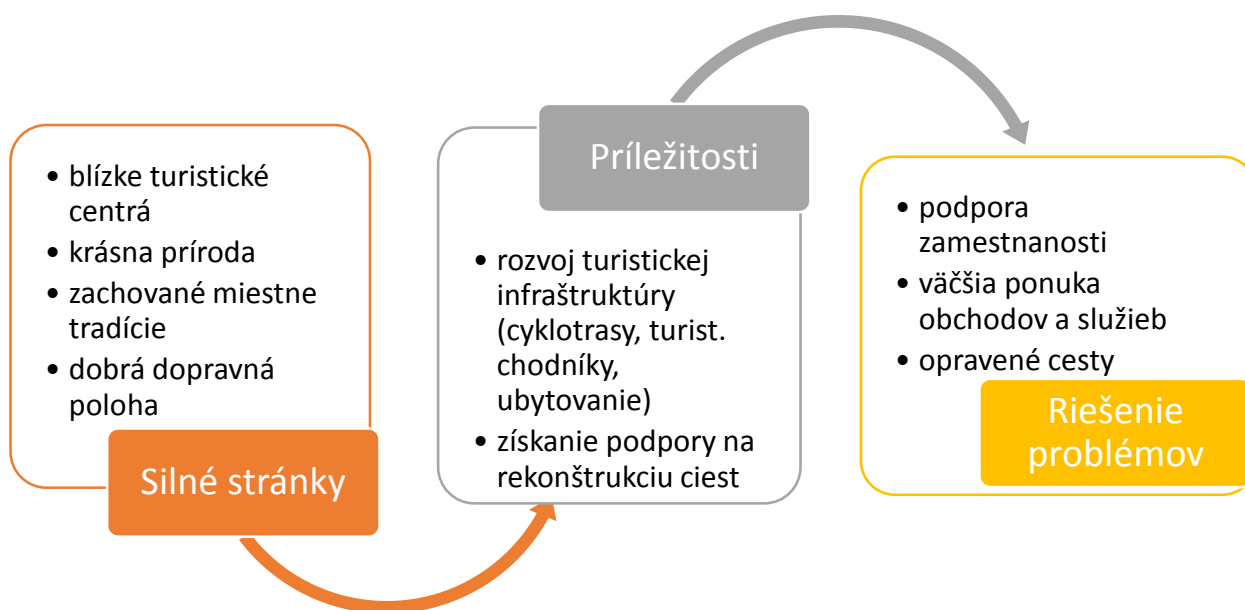
Prioritná oblasť B - Kultúra a život komunity

Prioritná oblasť C – Kvalita životného prostredia

Prioritná oblasť D - Podpora zamestnanosti, podnikania a cestovného ruchu

3. Stratégia rozvoja obce

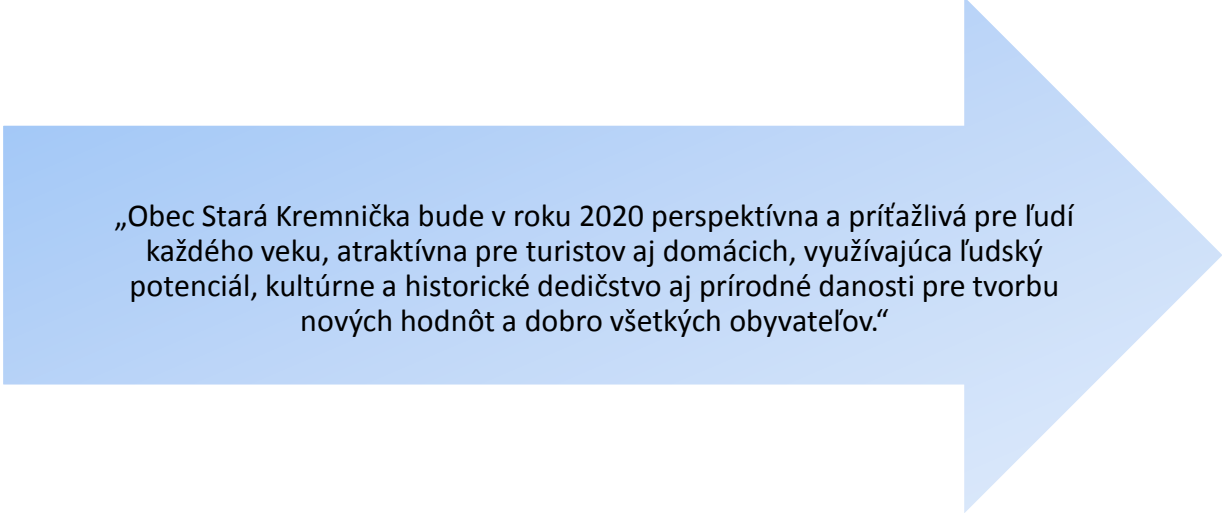
3.1 Strategická vízia

Cieľom Programu rozvoja obce je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a je v súlade so strategickými cieľmi a prioritami štátu, vyššieho územného celku, záujmami ochrany historického a kultúrneho dedičstva. Plán je otvorený dokument, ktorý by sa mal pravidelne písomne dopĺňať a aktualizovať, podľa vopred stanovených pravidiel, potrieb obyvateľov obce, jeho návštevníkov a potenciálnych investorov, s cieľom v maximálnej možnej miere zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce a uspokojiť ich potreby a požiadavky.

Stratégia obce je vypracovaná v súlade s návrhom Partnerskej dohody na roky 2014-2020, Stratégia je výsledkom kombinácie štrukturálneho a regionálneho prístupu.

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, opisom ideálneho stavu, nie opisom cieľov. Dôležité nie je dosiahnuť víziu za desať rokov, ale vyjadriť v nej spoločnú predstavu o budúcnosti. Vízia je nástrojom na motiváciu, no len vtedy, ak je víziou spoločnou.

Vízia:

„Obec Stará Kremnička bude v roku 2020 perspektívna a príťažlivá pre ľudí každého veku, atraktívna pre turistov aj domácich, využívajúca ľudský potenciál, kultúrne a historické dedičstvo aj prírodné danosti pre tvorbu nových hodnôt a dobro všetkých obyvateľov.“

Vo SWOT analýze boli identifikované potreby územia, jeho problémy a výzvy a v čom je obec Stará Kremnička jedinečná. Po analýze je možné urobiť záver, akú zmenu obyvateľia očakávajú a pristúpiť k formulácii cieľov a opatrení v jednotlivých oblastiach. Určené ciele by mali byť v súlade s víziou a zároveň by mali byť dosiahnuteľné cez navrhované opatrenia, projekty a aktivity. Keďže finančné, ľudské aj ďalšie potrebné zdroje obce sú obmedzené, je potrebné stanoviť rozvojové priority.

3.2 Strategické ciele

Strategické ciele reprezentujú istú filozofiu prístupu k riešeniu problémov, ktorú naznačila už strategická vízia. Ide o špecifické ciele viazané na štyri identifikované prioritné oblasti, ktoré predstavujú hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory pre rovnomerný a trvalo udržateľný rozvoj obce.

Prioritná oblasť A - Investície do základnej infraštruktúry

- A.1 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a nadväzujúcej infraštruktúry
- A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov
- A.3 Rozvoj bytového fondu obce
- A.4 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
- A.5 Obnova a rozvoj technickej infraštruktúry

Prioritná oblasť B - Kultúra a život komunity

- B.1 Rozvoj kultúrneho a spoločenského života v obci
- B.2 Rozvoj sociálnych služieb v obci

Prioritná oblasť C - Kvalita životného prostredia

- C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci,
- C.2 Ochrana obce pred povodňami,
- C.3 Efektívne a ekologické nakladanie s odpadmi

Prioritná oblasť D - Podpora zamestnanosti, podnikania a cestovného ruchu

- D.1 Podpora zamestnanosti a podnikania
- D.2 Podpora rozvoja turistického ruchu

4. Akčné plány

Akčné plány zhromaždené v tejto kapitole nie sú podrobnými realizačnými projektmi. Ako súčasť dokumentu s dlhodobým plánovacím horizontom môžu mať len charakter rámcových projektov - nemôžu byť príliš podrobné, inak by sa rýchlo stali neaktuálnymi. Prehľad všetkých navrhnutých aktivít a projektov, vrátane stavu ich realizácie je zhrnutý v prílohe č. 1 tejto Aktualizácie Programu rozvoja.

4.1. Prioritná oblasť A - Investície do základnej infraštruktúry

Dobre rozvinutá základná infraštruktúra výrazne ovplyvňuje kvalitu života obyvateľov a je dôležitým prvkom atraktivity obce navonok. Z realizovaného prieskumu vyplynulo, že obyvatelia Starej Kremničky vnímajú citlivo najmä potrebu obnovy a rekonštrukcie a skvalitnenia existujúcej infraštruktúry.

A.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a dostavba chodníkov

Najviac vnímaným problémom obce je rekonštrukcia miestnych ciest. Za rovnako dôležité obyvatelia považujú aj rozšírenie siete chodníkov, predovšetkým popri hlavnej ceste. Tieto projekty je nutné plánovať v súvislosti s investíciami do rekonštrukcie vodovodného potrubia a kanalizácie.

- Väzba na cieľ: A.1 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a nadväzujúcej infraštruktúry
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: cca 700 000 EUR
- Financovanie: IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2017 - 2020

A.1.2 Rekonštrukcia autobusových zastávok

Rekonštrukcia autobusových zastávok je dôležitá z funkčného aj estetického hľadiska. Celkovo je potrebné rekonštruovať 4 zastávky a vytvoriť ďalšie 2 zastávky, ktoré v súčasnosti nie sú kryté. Ich riešenie bude zvolené vzhľadom na celkový kolorit obce a bezprostredné susedstvo obytných domov.

- Väzba na cieľ: A.1 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a nadväzujúcej infraštruktúry
- Garant: obec
- Náklady: 30 000 EUR
- Financovanie: obec, súkromné grantové schémy, IROP
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

A.2.1 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu so sídlom obecného úradu

Rekonštrukcia zníži prevádzkové náklady na vykurovanie prostredníctvom zateplenia objektu a zmeny vykurovacieho systému. Projekt zahŕňa viacero rekonštrukčných prác s realizáciou prístavby. Realizácia umožní rozšírenie multifunkčného využívania tejto budovy. Úprava zahrnie kompletnú výmenu okien, fasádnu úpravu, opravu strechy a zlepší celkový vzhľad budovy v adekvátnej väzbe na jej charakter.

- Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 300 000 EUR
- Financovanie: IROP, Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

A.2.2 Zlepšenie energetickej hospodárnosti budovy MŠ, ZŠ, telocvične

Rekonštrukcia zníži prevádzkové náklady na vykurovanie prostredníctvom výmeny kotla a rozvodov tepla v MŠ a ZŠ a zároveň zmeny systému vykurovania v telocvični na infražiariče a teplovzdušné vykurovanie. Projektom dosiahneme zvýšenie účinnosti vykurovania, zníženie výdavkov na vykurovanie a lepšiu tepelnú pohodu detí, učiteľov a športovcov využívajúcich telocvičňu.

- Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 200 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond
- Obdobie realizácie: 2016

A.2.3. Rekonštrukcia základnej a materskej školy

Rekonštrukcia zníži prevádzkové náklady na vykurovanie prostredníctvom zateplenia budovy a výmeny okien. Okrem pozitívneho vplyvu projektu na prevádzkové výdavky sa zlepší tepelná pohoda žiakov a učiteľov, zlepšia sa podmienky na vyučovanie aj vonkajší vzhľad budovy.

- Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 200 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, IROP, MŠVVŠ SR, obec
- Obdobie realizácie: 2016 - 2020

A.2.4 Rekonštrukcia telocvične

Rekonštrukcia zníži prevádzkové náklady na vykurovanie prostredníctvom kompletnej výmeny okien, zateplenie budovy, rekonštrukcie strechy. Obnovená fasáda zlepší celkový vzhľad budovy v adekvátnej väzbe na jej charakter. Súčasťou rekonštrukcie má byť zároveň obnova vnútorných priestorov, palubovky a sociálnych zariadení telocvične.

- Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 300 000 EUR
- Financovanie: MŠVVŠ SR, Environmentálny fond, IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

A.2.5 Obnova Domu smútku a rozšírenie cintorína

Obyvatelia obce ako jednu zo silných stránok vnímajú dostupnosť Domu smútku. V súčasnosti sú pre zachovanie kvality tejto služby potrebné investície do opravy strechy a hlavného vstupu do budovy. Zároveň je potrebné riešiť obmedzenú kapacitu cintorína jeho rozšírením a doplnením o Urnový háj.

- Väzba na cieľ: B.3 Obnova a rozšírenie cintorína
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 45 000 EUR
- Financovanie: obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

A.3.1 Výstavba nájomných bytov

V realizovanom prieskume sa opakovane vyskytuje záujem obyvateľov o rozvoj bytovej infraštruktúry. Zároveň má obec cieľ stabilizovať v obci obyvateľov mladších vekových skupín, ktorí majú dopyt po bytoch bez vysokých vstupných nákladov. Navrhnutým riešením je projekt výstavby bytových domov orientovaný na mladé rodiny s nižšími príjmami.

- Väzba na cieľ: A.3 Rozvoj bytového fondu obce
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 938 000 EUR
- Financovanie: ŠFRB (alternatívne súkromné zdroje), obec
- Obdobie realizácie: 2017 - 2020

A.4.1 Sociálna infraštruktúra pre seniorov

Z realizovanej analýzy vyplynul vážny záujem obyvateľov o rozvoj sociálnej infraštruktúry – ako o zariadenie pre seniorov, tak aj o denný stacionár. V okrese Žiar nad Hronom je vysoký počet nevybavených žiadostí na pobytové sociálne služby pre seniorov. V súvislosti s týmito požiadavkami je potrebná hĺbková analýza možností poskytovania týchto sociálnych služieb v obci a ich dlhodobých dopadov na finančné hospodárenie obce. V prípade vyčlenenia obecnej budovy pre tento účel bude nevyhnutná rozsiahla rekonštrukcia interiéru aj exteriéru budovy.

- Väzba na cieľ: A.4 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 400 000 EUR
- Financovanie: IROP, Program švajčiarsko – slovenskej spolupráce, obec
- Obdobie realizácie: 2018 - 2020

A.5.1 Rekonštrukcia verejného osvetlenia

Jedným z dôležitých projektov je oprava a rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci za účelom energetickej úspornosti a efektívnosti. Realizácia projektu zvýši bezpečnosť v obci a zároveň zníži prevádzkové výdavky na osvetlenie.

- Väzba na cieľ: A.5 Obnova a rozvoj technickej infraštruktúry
- Garant: obec
- Náklady: 90 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

A.5.2 Rekonštrukcia vodovodného potrubia v obci

Časté poruchy na vodovodnej sieti je potrebné riešiť komplexnou rekonštrukciou vodovodného potrubia.

- Väzba na cieľ: A.5 Obnova a rozvoj technickej infraštruktúry
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 440 000 EUR
- Financovanie: IROP, Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2018 - 2020

A.5.3 Dobudovanie kanalizácie

Dobudovanie obecnej kanalizácie predpokladá vybudovanie gravitačných stokových sietí a ČOV resp. možnosť vybudovania výtlačného potrubia a prečerpávacie stanice odpadových vôd do jestvujúcej ČOV

- Väzba na cieľ: A.5 Obnova a rozvoj technickej infraštruktúry
- Garant: obec
- Náklady: 400 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

A.5.4 Internetizácia obce

Projekt počíta je dobudovanie optickej internetovej siete v obci. Súčasťou projektu je poskytovanie internetu v rámci verejných budov zdarma formou wifi pripojenia. Prioritou je pokrytie školy, škôlky, obecného úradu, knižnice a následne námestia.

- Väzba na cieľ: A.5 Obnova a rozvoj technickej infraštruktúry
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 40 000 EUR
- Financovanie: IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

4.2. Prioritná oblasť B - Kultúra a život komunity

Kultúrny a spoločenský život komunity do veľkej miery vplyvajú na spokojnosť obyvateľov so životom v obci. V realizovanom prieskume sa mnohí obyvatelia vyslovili za rozšírenie kultúrnych podujatí a možností pre trávenie voľného času detí a mládeže. Dôležitým však bol aj prvok sociálnej pomoci seniorom. Viacnásobne sa v prieskume objavila prehliť spoluprácu a spolupatričnosť v obci pre dobro všetkých obyvateľov. Práve spoločné kultúrne a športové podujatia, no aj kvalitné verejné priestory môžu byť prostriedkom, ktorým sa prebudí život miestnej komunity, jej tradície a vzájomná spolupráca.

B.1.1 Realizácia kultúrnych a spoločenských podujatí v obci

Zámerom rozvoja kultúrnych a spoločenských podujatí je podpora vzájomného stretávania sa občanov, ich aktivizácia a formovanie komunity. Dôležitým prvkom je aj zachovanie bohatých miestnych tradícií a ich predávanie ďalším generáciám. Pri ich organizovaní je potrebné zohľadniť rôzne potreby a nároky cieľových skupín pre ktoré sú určené jednotlivé kultúrne a spoločenské akcie.

- Väzba na cieľ: B.1 Rozvoj kultúrneho a spoločenského života v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 2 000 - 5 000 EUR
- Financovanie: súkromné nadačné fondy napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne, VÚB nadácia, obec, príspevky účastníkov akcií
- Obdobie realizácie: celoročne

B.1.2 Podpora aktivít miestnych organizácií

V obci pôsobia neformálne skupiny obyvateľov, ktoré sa spoločne stretávajú – napr. mládež, seniori. Zároveň v obci pôsobí Telovýchovná jednota Obecný športový klub Stará Kremnička. Všetky tieto skupiny obyvateľov vyvíjajú činnosť, ktorá rozvíja kultúrny, spoločenský a športový život v obci. Obec

chce cez podporu a spoluprácu s miestnymi organizáciami posilniť zapojenie sa obyvateľov do spoločenského diania a ich zvýšiť ich angažovanosť.

- Väzba na cieľ: B.1 Rozvoj kultúrneho a spoločenského života v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 3 320 EUR
- Financovanie: obec
- Obdobie realizácie: celoročne

B.2.1 Aktívny život v komunitnom centre

Obec disponuje komunitným centrom, ktoré bolo vybudované pre prácu s marginalizovanou rómskou komunitou v obci. Zámerom tohto opatrenia je zabezpečenie jeho aktívneho fungovania a jeho využívanie všetkými komunitami v obci počas celého roka. Obec sa zapojila do národného projektu Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni, vďaka ktorému budú v obci do júna 2019 pôsobiť traja pracovníci komunitného centra. Pre rozvoj činnosti predpokladáme získanie podpory na činnosť aj z ďalších zdrojov. O fungovaní komunitného centra po ukončení národného projektu obec rozhodne následne.

- Väzba na cieľ: B.2 Rozvoj sociálnych služieb v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
- Náklady: 150 000 EUR
- Financovanie: Operačný program Ľudské zdroje, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, súkromné nadácie, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

B.2.2 Podpora terénnej sociálnej práce

V obci sa dlhodobo poskytuje terénna sociálna služba obyvateľom v sociálnej a hmotnej núdzi v ich prirodzenom prostredí. Obec aj v ďalšom období získala podporu z národného projektu pre dvoch terénnych sociálnych pracovníkov, čo umožní nielen zachovať, ale aj rozšíriť túto službu v obci. Pre rozvoj činnosti predpokladáme získanie podpory na činnosť aj z ďalších zdrojov. O spôsobe fungovania tejto sociálnej služby po ukončení národného projektu obec rozhodne následne.

- Väzba na cieľ: B.2 Rozvoj sociálnych služieb v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
- Náklady: 90 000 EUR
- Financovanie: Operačný program Ľudské zdroje, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, súkromné nadácie, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

B.2.3 Rozvoj sociálnych služieb pre seniorov a zdravotne postihnutých obyvateľov

Obec má záujem rozširovať ponuku sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie, napr. formou opatrovateľskej alebo prepravnej služby. Ich využívanie zvýši nielen kvalitu života seniorov a zdravotne postihnutých obyvateľov, ale umožní aj lepšie zapojenie do pracovného života ich rodinným príslušníkom.

V obci sa už v súčasnosti poskytujú aj podporné sociálne služby v jedálni formou rozvozu jedla a v stredisku osobnej hygieny, v budúcnosti je záujem poskytovať aj sociálnu službu práčovne. Dlhodobým zámerom je sociálne služby naďalej podporovať a rozvíjať.

- Väzba na cieľ: B.2 Rozvoj sociálnych služieb v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 95 000 EUR
- Financovanie: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Operačný program Ľudské zdroje, IROP
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

4.3. Prioritná oblasť C - Kvalita životného prostredia

Kvalita životného prostredia zahŕňa ako zásahy do verejných priestranstiev obce, ktoré majú byť atraktívnym priestorom pre miestnych obyvateľov aj turistov, tak aj ochranu prírody pred znečistením a protipovodňové opatrenia. Kvalitné životné prostredie je dôležitým faktorom atraktívnosti obce pre obyvateľov aj turistov. Tieto ciele nemožno úplne naplniť bez účasti zapojenia miestnych obyvateľov. Mnohé z definovaných cieľov vyžadujú veľké investície, no viaceré projekty je možné realizovať aj s nižšími zdrojmi, najmä pri zapojení sa miestnych obyvateľov.

C.1.1 Rekonštrukcia a revitalizácia námestia

V obci chýba kvalitný verejný priestor, ktorí by vytváral príjemné prostredie pre stretávanie sa miestnych obyvateľov. Rekonštrukcia fontány na námestí s osadením mobiliáru a parkovou úpravou námestia by vytvorila prirodzené centrum obce, príťažlivé pre miestnych obyvateľov aj turistov.

- Väzba na cieľ: C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 380 000 EUR
- Financovanie: IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2019

C.1.2 Zvýšenie kvality detských ihrísk

Pre zvýšenie atraktívnosti obce pre mladé rodiny je potrebné vytvoriť kvalitný priestor pre trávenie voľného času detí. Zároveň tak podporíme stretávanie sa rodičov, čo bude mať priaznivý vplyv na budovanie komunity v obci. Možnosťou je vytvorenie nového ihriska v parku alebo premiestnenie existujúceho ihriska do inej lokality.

- Väzba na cieľ: C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 40 000 EUR
- Financovanie: súkromné nadačné fondy, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

C.1.3 Rekonštrukcia a revitalizácia športového areálu

V rámci projektu sa zrekonštruujú a revitalizujú samotné športové plochy (futbalové ihrisko, tenisové kurty) ich okolie a potrebné zázemie pre športový areál (napr. šatne, sociálne zariadenia, tribúny). Cieľom je vytvorenie takého športového areálu, ktorý bude naplno využívaný miestnymi obyvateľmi, ľuďmi z okolitých obcí aj turistami.

- Väzba na cieľ: A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov
- Garant: obec

- Spolupráca: obec
- Náklady: 110 000 EUR
- Financovanie: IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

C.1.4 Výstavba viacúčelového ihriska

Viacúčelové ihrisko by v lete slúžilo všetkým vekovým skupinám na letné športy a v zime ako klzisko. Jeho výstavbou by sme podporili aktívny športový život v obci. Príležitosťou by bolo jeho využívanie pre rozvoj cestovného ruchu.

- Väzba na cieľ: C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci
- Garant: obec
- Náklady: 90 000 EUR
- Financovanie: súkromné nadačné fondy, obec
- Obdobie realizácie: 2017 - 2020

C.1.5 Revitalizácia a výsadba obecnej zelene

Pre zvýšenie ekologickej stability územia je potrebné obnoviť pôvodnú štruktúru krajiny. Viac zelene bude mať okrem ekologického prínosu aj pozitívny efekt na estetiku krajiny a zníži nepriaznivé vplyvy počasia.

- Väzba na cieľ: C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 10 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, súkromné nadačné zdroje, obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

C.1.6 Oddychová zóna Kremenie

Zámerom je vybudovať športovo rekreačnú zónu v katastri obce, ktorá bude miestom oddychu, spoločenských podujatí pre obyvateľov a príťažlivým miestom pre turistov. Areál Kremenie, je vhodný z hľadiska svojej polohy a dostupnosti po ceste a najmä vybudovanej hrádze, ktorá je zaujímavým krajinným prvkom. Investície sú potrebné na vyčistenie hrádze a vybudovanie areálu z hľadiska nevyhnutnej infraštruktúry pre návštevníkov.

- Väzba na cieľ: C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 200 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, IROP, obec
- Obdobie realizácie: 2016 - 2020

C.2.1 Dokončenie stavieb na ochranu pred povodňami v lokalitách Kašov jarok a Kremenie

Jedným z prioritných projektov je aj dobudovanie poldrov v lokalite Kašov jarok a jazera v lokalite Kremenie za účelom zníženia povodňových prietokov. Hlavné pozitíva týchto stavieb spočívajú v ochrane obce pred škodami spôsobenými prívalmi vody po intenzívnych zrážkach v daných lokalitách.

- Väzba na cieľ: C.2 Ochrana obce pred povodňami
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: cca 100 000 EUR

- Financovanie: Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2016 - 2020

C.2.2 Výstavba regulácie miestneho vodného toku

Jedným z prioritných projektov je aj oprava a dobudovanie regulácie vodného toku - ochranné hrádze a úpravy vodného toku.

- Väzba na cieľ: C.2 Ochrana obce pred povodňami
- Garant: obec
- Spolupráca: správca vodného toku
- Náklady: 375 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2016 - 2020

C.2.3 Vybudovanie systému pre odvodnenie povrchových vôd

Systém odvodnenie povrchových vôd zmenší vplyv privalových dažďov na povodne v obci. Vybudovaním systému budú viac chránené obydlia v spádovej oblasti, kam voda prirodzene odteká.

- Väzba na cieľ: C.2 Ochrana obce pred povodňami
- Garant: obec
- Spolupráca: správca vodného toku
- Náklady: 170 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2018 - 2020

C.3.1 Zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov

Obec zriadila zberný dvor, ktorý je potrebné dodatočne vybaviť technikou a zariadeniami na zber a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov.

- Väzba na cieľ: C.3 Efektívne a ekologické nakladanie s odpadmi
- Garant: obec
- Spolupráca: obec
- Náklady: 90 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

C.3.2 Odstránenie čiernych skládok

V obci sa nachádza viacero čiernych skládok, ktoré je potrebné odstrániť a zabrániť vytvoreniu nových. Súčasťou projektu bude osвета voči obyvateľom ohľadom nakladania s odpadmi.

- Väzba na cieľ: C.3 Efektívne a ekologické nakladanie s odpadmi
- Garant: obec
- Náklady: 30 000 EUR
- Financovanie: Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2017 – 2020

C.3.3 Zvýšenie ekologického povedomia obyvateľov

Realizácia informačných a vzdelávacích aktivít pre obyvateľov, ktoré by im prístupnou formou sprostredkovali základné princípy trvalo udržateľného rozvoja. Do realizácie je možné zapojiť aj žiakov materskej a základnej školy a miestne organizácie.

- Väzba na cieľ: C.3 Efektívne a ekologické nakladanie s odpadmi
- Garant: obec
- Spolupráca: obec, Úrad životného prostredia, miestne organizácie
- Náklady: 5 600 EUR
- Financovanie: súkromné nadačné fondy, Environmentálny fond, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

4.4. Prioritná oblasť D - Podpora zamestnanosti, podnikania a cestovného ruchu

Obec Stará Kremnička sa nachádza v regióne s vyššou evidovanou mierou nezamestnanosti no s krásnym prírodným prostredím. Obec má len obmedzené možnosti pri podpore zamestnanosti na svojom území, preto spolupracuje na projektoch s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny. Rozvoj cestovného ruchu je príležitosťou pre zníženie nezamestnanosti a rozvoj podnikania v obci.

D.1.1 Podpora verejnoprospešných služieb

Príprava a implementácia opatrení zameraných na dlhodobu nezamestnaných. Jedná sa o realizáciu motivačného programu s prvkom osvojenia si alebo udržania pracovných návykov.

- Väzba na cieľ: D.1 Podpora zamestnanosti a podnikania
- Garant: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- Spolupráca: obec
- Náklady: 133 000 EUR
- Financovanie: Operačný program Ľudské zdroje, štátny rozpočet
- Obdobie realizácie: 2014 - 2020

D.1.2 Podpora rekvalifikačných kurzov

Projekt bude realizovať vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných, pre osoby, ktoré sa nemôžu uplatniť so svojou kvalifikáciou a pre tých, ktorí plánujú pracovať ako samostatne zárobkovo činné osoby prípadne ako podnikatelia.

- Väzba na cieľ: D.1 Podpora zamestnanosti a podnikania
- Garant: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- Spolupráca: obec
- Náklady: 29 900 EUR
- Financovanie: Operačný program Ľudské zdroje, štátny rozpočet
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

D.2.1 Budovanie turistickej infraštruktúry

Predpokladom pre rozvoj turizmu v obci je infraštruktúra pre trávenie voľného času. Obec Stará Kremnička má veľký potenciál zaujať návštevníkov svojou prírodou, ak bude atraktívna aj z hľadiska jej dostupnosti. Potrebné je označenie turistických chodníkov, vybudovanie cyklochodníkov a ich označenie, vytvorenie náučných chodníkov a informačných tabúľ. Dôležitá je tiež propagácia vytvorenej infraštruktúry v okolí, ktoré je turisticky vyhľadávanou lokalitou.

- Väzba na cieľ: D.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu
- Garant: obec
- Spolupráca: obec, dobrovoľníci
- Náklady: 110 000 EUR
- Financovanie: súkromné nadačné fondy, Environmentálny fond, obec, súkromné zdroje
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

D.2.2 Podpora vzniku ubytovacích kapacít pre turistov

V obci je nedostatok ubytovacích kapacít pre turistov. Obec chce podporiť snahu miestnych obyvateľov o tento spôsob podnikania, aby turisti v obci ostávali čo najdlhšie.

- Väzba na cieľ: D.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu
- Garant: obec
- Spolupráca: obec, miestny podnikatelia
- Financovanie: obec, súkromné zdroje
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

D.2.3 Podpora rozvoja agroturistiky

V obci dlhoročne pôsobí poľnohospodárske družstvo, ktoré má potenciál pre poskytovanie služieb v rámci agroturistiky. Rozvoj agroturistiky by podporil vidiecky ráz krajiny a zvýšil atraktivitu obce pre turistov. Konkrétne projekty podpory budú predmetom rokovania s poľnohospodárskym družstvom a miestnymi podnikateľmi.

- Väzba na cieľ: D.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu
- Garant: obec
- Spolupráca: obec, miestny podnikatelia
- Financovanie: súkromné zdroje, obec
- Obdobie realizácie: 2016 – 2020

5. Implementácia programu rozvoja

Implementácia programu rozvoja nadväzuje na strategickú časť Programu rozvoja obce. Akokoľvek dobrý plán je bez organizačného a finančného zabezpečenia neuskutočniteľný. Rovnako dôležitá je aj komunikácia stratégie a jej napĺňania voči obyvateľom a iným zainteresovaným subjektom.

Tento dokument predstavuje aktualizáciu existujúceho programu rozvoja obce. Potreba otvorenosti stratégie vyplýva aj zo samotnej podstaty strategického plánovania. Jedine otvorenosťou dokumentu sa zabezpečí flexibilita pri určovaní priorít obce Stará Kremnička, ktoré musia reagovať na vzniknuté zmeny v danom prostredí a preferenciách obyvateľov. Úlohou subjektov, ktoré sú zainteresované na tvorbe a implementácii tohto programu rozvoja je reagovať na tieto zmeny a využívať ich pre naplnenie vízie obce Stará Kremnička.

5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Vypracovaním Programu rozvoja obce Stará Kremnička napĺňa jeden zo základných princípov regionálnej politiky – princíp programovania. Implementácia jednotlivých projektov si vyžaduje konkrétnych ľudí, ktorí budú viesť projekt od začiatku do konca. Projekty možno uskutočňovať vlastnými silami obce alebo za pomoci externých spolupracovníkov. Práve prepojenie interných a externých nositeľov projektov urýchli proces realizácie stratégie, resp. môže prebiehať paralelne realizácia viacerých projektov naraz.

Obec už má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja, čo podporí úspešné riadenie projektov v budúcnosti.

Realizácia Programu rozvoja obce je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva **prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta)**. Najvyšším orgánom obce je **obecné zastupiteľstvo**. Obecné zastupiteľstvo si môže zriadiť komisie zastupiteľstva ako svoje poradné orgány. Vo vzťahu k realizácii Programu rozvoja zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument Programu rozvoja a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia, taktiež schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu obce. Obecné zastupiteľstvo v rámci svojich komisií vyhodnocuje plnenie programu rozvoja obce a rozhoduje o jeho zmenách a aktualizácii.

Najvyšším výkonným orgánom obce a jej predstaviteľom je **starosta obce**. Vo vzťahu k realizácii programu rozvoja starosta riadi proces realizácie, na programovej úrovni podpisuje uznesenie obecného zastupiteľstva o strategickú časť dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávatelia, fondy a iné).

Organizačne a administratívne zabezpečuje veci zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom **obecný úrad**.

Úlohy a zloženie pracovnej skupiny pre implementáciu a monitoring programu rozvoja sú dostatočne popísané v pôvodnom dokumente Programu rozvoja obce. Z hľadiska jeho aktualizácie sa nevyžaduje doplnenie ich úloh.

5.2 Finančné zabezpečenie realizácie

V strategickej časti dokumentu sú plánované mnohé finančne náročné projekty a opatrenia. Náklady niektorých projektov je možné presnejšie definovať na základe existujúcej projektovej dokumentácie. Vzhľadom k chýbajúcej technickej dokumentácii bolo vyčíslenie výdavkov vo viacerých projektoch realizované kvalifikovaným odhadom. Pre získavanie podpory bude preto nevyhnutné upresnenie na základe spracovania nových projektových dokumentácií pre realizáciu stavieb.

Pri realizácii rozvojových projektov, najmä stavebného charakteru, je nevyhnutné vyčleniť finančné prostriedky na ich prípravu a na podporné činnosti z rozpočtu obce. Pre úspešnú realizáciu veľkých stavebných projektov je nevyhnutné zabezpečiť:

- spracovanie na projektovej dokumentácie na stavebné povolenie, prípadne realizáciu stavby,
- spracovanie žiadosti o nenávratných príspevkov alebo dotáciu,
- realizácia verejného obstarávania,
- služby stavebného dozoru,
- finančný manažment a monitoring projektov,
- spolufinancovanie projektu.

V prípade schválenia projektu je niekedy možné nárokovať si preplatenie týchto výdavkov.

Pri spracovaní akčných plánov boli navrhnuté konkrétne zdroje financovania daných projektov. Niektoré projekty je možné realizovať z viacerých zdrojov, pre financovanie iných sú v súčasnosti len obmedzené možnosti. Pri hľadaní finančných zdrojov pre realizáciu strategického plánu rozvoja obce je možné využiť verejné aj súkromné zdroje.

5.2.1 Verejné zdroje

Do verejných zdrojov možno okrem vlastných prostriedkov obce zaradiť prostriedky získané z dotácií, grantov a nenávratných finančných príspevkov no aj z úverov z verejných zdrojov. Výška podpory sa pohybuje okolo 95 – 100 % oprávnených výdavkov.

Fondy Európskej únie a vybraných európskych krajín

Štrukturálne fondy je v programovom období 2014 – 2020 možné čerpať z viacerých programov. Pre získanie podpory pre obec Stará Kremnička sú zaujímavé najmä tieto operačné programy:

- Integrovaný regionálny operačný program
- Kvalita životného prostredia
- Ľudské zdroje
- Program rozvoja vidieka
- Švajčiarsky finančný mechanizmus
- Granty EHP a Nórska

Projekty z fondov Európskej únie sú náročné na prípravu aj realizáciu z časového aj finančného hľadiska. Možno je však získať podporu na veľké investičné akcie.

Štátny rozpočet

Rôzne formy podpory zo štátneho rozpočtu sa rozdeľujú prostredníctvom jednotlivých ministerstiev a nimi riadených organizácií a fondov. Podpora je určená ako na riešenie havarijných stavov, tak aj na investície a tzv. mäkké projekty, ktorých cieľom je podpora a rozvoj ľudských zdrojov.

Rozpočet samosprávneho kraja

Samosprávny kraj poskytuje podporu na ním stanovené priority v súlade so schváleným všeobecne záväzným nariadením (VZN Banskobystrického samosprávneho kraja č. 25/2014 a č. 31/2015).

Vlastný rozpočet obce

Pri realizovaní rozvojových projektov je nevyhnutné zapojenie vlastných rozpočtových prostriedkov obce, a to ako pri príprave projektov, tak aj pri ich realizácii. Preto je dôležité posúdiť ich vplyv na rozpočet počas realizácie aktivít, no aj v nasledujúcom období. Mnohé projekty generujú úspory, ktoré umožňujú obci získať dodatočné prostriedky pre rozvoj. Projekty vytvárajúce nové služby pre občanov vyžadujú finančnú analýzu prevádzky nových služieb z dlhodobého hľadiska.

5.2.2 Súkromné zdroje

Súkromné zdroje pre rozvoj obce možno získať od obyvateľov a podnikateľov, ktorí majú vzťah k obci, alebo využívajú jej služby alebo územie. V rámci spoločenskej zodpovednosti mnohé obchodné spoločnosti ponúkajú podporu verejnoprospešných projektov.

Granty súkromných nadácií

Nadácie podporujú ciele, ktoré si samy definujú v súlade so svojou víziou. Ide o prostriedky veľkých obchodných spoločností, ktoré sú zaujímavým zdrojom podpory pre menšie projekty napr. pre skrášlenie verejných priestranstiev, budovanie detských ihrísk a organizovanie spoločenských podujatí. Víťaná alebo vyžadovaná je podpora miestnej komunity a mimovládnych organizácií pôsobiacich v danom regióne.

Príspevky právnických osôb

Mimovládne či podnikateľské subjekty pôsobiace na území obce majú prirodzený záujem o jej rozvoj a často vnímajú svoju spoločenskú zodpovednosť voči komunitám, kde pôsobia. Cenná môže byť ich finančná aj nefinančná podpora napr. formou podpory spoločenských podujatí, či vytvorenia informačných tabúl, ktoré môžu slúžiť aj na budovanie ich dobrého mena.

Príspevky fyzických osôb

Jedná sa o sponzorské príspevky alebo dary, prípadne účastnícke poplatky pri organizovaných podujatiach.

Úverové zdroje

Možnosti obce získať výhodný úver sú závislé od finančného zdravia obce. Súkromné úverové zdroje je možné využiť na prechodné predfinancovanie projektov, ktorých náklady budú refundované dodatočne.

5.3 Komunikačný plán

Zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce je dosahované koordinovaným prístupom a spoluprácou so všetkými partnermi a aktérmi miestneho rozvoja. Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov v rámci informovanosti a publicity (pri projektoch financovaných z fondov Európskej únie) alebo v rámci komunikácie zainteresovaných cieľových skupín pri príprave a realizácii jednotlivých projektov.

Komunikačnú stratégiu obce vo vzťahu k programu rozvoja nie je účelné vyčleniť z celkovej komunikačnej stratégie obce, ktorá sa uskutočňuje vo vzťahu k jeho obyvateľom ako hlavnej cieľovej skupine. Hlavným cieľom komunikačnej stratégie je komunikácia s občanmi a dosiahnutie stavu, aby bol každý občan o všetkých súvislostiach, ktoré pre neho z programu rozvoja obce a jeho realizácie

vyplýnú, informovaný včas, v dostatočnom rozsahu a primeranou formou. Podstatný a hlavný nástroj komunikácie obce je webová stránka obce so sprievodnými komunikačnými kanálmi: informačná tabuľa, rozhlas, noviny. Komunikačná stratégia vo vzťahu k programu rozvoja v obci prebieha kontinuálne od decembra 2015 do konca programového obdobia 2014-2020.

Aktualizovaný Program rozvoja bol na webovej stránke prístupný širokej verejnosti s cieľom jeho verejného pripomienkovania. S obyvateľmi bol následne prerokovaný dňa 7. apríla 2016 na verejnom zhromaždení občanov. Pripomienky obyvateľov obce boli následne zapracované do dokumentu.

6. Záver

Program rozvoja obce je základným kameňom koncepčného a systematického rozvoja obce v horizonte 5 – 10 rokov. Z tohto dôvodu dosiahnutie strategického cieľa obce presahuje hranice jedného volebného obdobia a pri jeho formulácii, ako aj formulácii línie krokov k jeho dosiahnutiu, by malo dôjsť k zhode na úrovni vedenia obce a jej obyvateľov. Na druhej strane, tak ako všetky koncepčné a strategické dokumenty, ktoré nie sú právne záväzné, aj program rozvoja obce je natoľko dôležitý a užitočný, nakoľko sa mu tieto vlastnosti pripisujú.

Východiskové dokumenty a zdroje informácií

Zoznam informačných zdrojov a metodických podkladov

- Štatistický úrad SR, www.statistics.sk
- Obecný úrad obce, www.starakremnicka.sk
- Dotazníkový prieskum realizovaný v roku 2016 v obci Stará Kremnička
- Územný plán obce Stará Kremnička
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
- Zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v znení neskorších predpisov
- Environmentálny fond, www.envirofond.sk
- Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, pracovná verzia 2.0, dostupná na: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=163665>

Rozvojové stratégie a sektorové politiky na národnej a regionálnej úrovni

- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
- Partnerská dohoda o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014 – 2020
- Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020
- Operačný program Ľudské zdroje 2014 -2020
- Operačný program Kvalita životného prostredia
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2015 – 2023

Zoznam použitých skratiek

BBSK - Banskobystrický samosprávny kraj

IROP – Integrovaný regionálny operačný program

MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

NFP – nenávratný finančný príspevok

PRO - program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

PRSK - program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja

RRA - regionálna rozvojová agentúra

ŠFRB - Štátny fond rozvoja bývania

ÚPN - Územný plán

ÚPSVaR - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

VÚC – Vyšší územný celok

Prioritná oblasť A - Investície do základnej infraštruktúry

Dobre rozvinutá základná infraštruktúra výrazne ovplyvňuje kvalitu života obyvateľov a je dôležitým prvkom atraktivity obce navonok. Z realizovaného prieskumu vyplynulo, že obyvatelia Starej Kremničky vnímajú citlivo najmä potrebu obnovy a rekonštrukcie a skvalitnenia existujúcej infraštruktúry.

Strategický cieľ	Projekt/aktivita	Predpokladané náklady v EUR	Stav realizácie
A.1 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a nadväzujúcej infraštruktúry	A.1.1 <i>Rekonštrukcia miestnych komunikácií a dostavba chodník</i>	700 000	V štádiu plánovania
	A.1.2 <i>Rekonštrukcia autobusových zastávok</i>	30 000	V štádiu plánovania
A.2 Zlepšenie technického stavu verejných budov	A.2.1 <i>Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu so sídlom obecného úradu</i>	300 000	Spracovaná stav. dokumentácia
	A.2.2 <i>Zlepšenie energetickej hospodárnosti budovy MŠ, ZŠ, telocvične</i>	200 000	VO na zhotoviteľa
	A.2.3 <i>Rekonštrukcia základnej a materskej školy</i>	200 000	Spracovaná stav. dokumentácia
	A.2.4 <i>Rekonštrukcia telocvične</i>	300 000	Podaná žiadosť o NFP
	A.2.5 <i>Obnova Domu smútku a rozšírenie cintorína</i>	45 000	V štádiu plánovania
A.3 Rozvoj bytového fondu obce	A.3.1 <i>Výstavba nájomných bytov</i>	938 000	V štádiu plánovania
A.4 Rozvoj sociálnej infraštruktúry	A.4.1 <i>Sociálna infraštruktúra pre seniorov</i>	400 000	V štádiu plánovania
A.5 Obnova a rozvoj technickej infraštruktúry	A.5.1 <i>Rekonštrukcia verejného osvetlenia</i>	90 000	V štádiu plánovania
	A.5.2 <i>Rekonštrukcia vodovodného potrubia v obci</i>	440 000	V štádiu plánovania
	A.5.3 <i>Dobudovanie kanalizácie</i>	400 000	V štádiu plánovania
	A.5.4 <i>Internetizácia obce</i>	40 000	V štádiu plánovania

Prioritná oblasť B - Kultúra a život komunity

Kultúrny a spoločenský život komunity do veľkej miery vplývajú na spokojnosť obyvateľov so životom v obci. V realizovanom prieskume sa mnohí obyvatelia vyslovili za rozšírenie kultúrnych podujatí a možností pre trávenie voľného času detí a mládeže. Dôležitým však bol aj prvok sociálnej pomoci seniorom. Viacnásobne sa v prieskume objavila prehliť spoluprácu a spolupatričnosť v obci pre dobro všetkých obyvateľov. Práve spoločné kultúrne a športové podujatia, no aj kvalitné verejné priestory môžu byť prostriedkom, ktorým sa oživí miestna komunita, jej tradície a vzájomná spolupráca.

Strategický cieľ	Projekt/aktivita	Predpokladané náklady v EUR	Stav realizácie
B.1 Rozvoj kultúrneho a spoločenského života v obci	<i>B.1.1 Realizácia kultúrnych a spoločenských podujatí v obci</i>	2 000 - 5 000	Čiastočne realizované
	<i>B.1.2 Podpora aktivít miestnych organizácií</i>	3 320	Čiastočne realizované
B.2 Rozvoj sociálnych služieb v obci	<i>B.2.1 Aktívny život v komunitnom centre</i>	150 000	Schválený národný projekt
	<i>B.2.2 Podpora terénnej sociálnej práce</i>	90 000	Schválený národný projekt
	<i>B.2.3 Rozvoj sociálnych služieb pre seniorov a zdravotne postihnutých obyvateľov</i>	95 000	Čiastočne realizované

Prioritná oblasť C - Kvalita životného prostredia

Kvalita životného prostredia zahŕňa ako zásahy do verejných priestranstiev obce, ktoré majú byť atraktívnym priestorom pre miestnych obyvateľov aj turistov, tak aj ochranu prírody pred znečistením a protipovodňové opatrenia. Kvalitné životné prostredie je dôležitým faktorom atraktívnosti obce pre obyvateľov aj rekreantov. Tieto ciele nemožno úplne naplniť bez účasti zapojenia miestnych obyvateľov. Mnohé z definovaných cieľov vyžadujú veľké investície, no viaceré projekty je možné realizovať aj s nižšími zdrojmi, najmä pri zapojení sa miestnych organizácií.

Strategický cieľ	Projekt/aktivita	Predpokladané náklady v EUR	Stav realizácie
C.1 Kvalitné verejné priestranstvá a oddychové zóny v obci	<i>C.1.1 Rekonštrukcia a revitalizácia námestia</i>	380 000	V štádiu plánovania
	<i>C.1.2 Zvýšenie kvality detských ihrísk</i>	40 000	V štádiu plánovania
	<i>C.1.3 Rekonštrukcia a revitalizácia športového areálu</i>	110 000	V štádiu plánovania
	<i>C.1.4 Výstavba viacúčelového ihriska</i>	90 000	V štádiu plánovania
	<i>C.1.5 Revitalizácia a výsadba obecnej zelene</i>	10 000	V štádiu plánovania
	<i>C.1.6 Oddychová zóna Kremenie</i>	200 000	V štádiu plánovania
C.2 Ochrana obce pred povodňami	<i>C.2.1 Dokončenie stavieb na ochranu pred povodňami v lokalitách Kašov jarok a Kremenie</i>	100 000	V štádiu plánovania
	<i>C.2.2 Výstavba regulácie miestneho vodného toku</i>	375 000	V štádiu plánovania
	<i>C.2.3 Vybudovanie systému pre odvodnenie povrchových vôd</i>	170 000	V štádiu plánovania
C.3 Efektívne a ekologické nakladanie s odpadmi	<i>C.3.1 Zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov</i>	90 000	V štádiu plánovania
	<i>C.3.2 Odstránenie čiernych skládok</i>	30 000	V štádiu plánovania
	<i>C.3.3 Zvýšenie ekologického povedomia obyvateľov</i>	5 600	V štádiu plánovania

Prioritná oblasť D - Podpora zamestnanosti, podnikania a cestovného ruchu

Obec Stará Kremnička sa nachádza v regióne s vyššou evidovanou mierou nezamestnanosti no s krásnym prírodným prostredím. Obec má len obmedzené možnosti pri podpore zamestnanosti na svojom území, preto spolupracuje na projektoch s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny. Rozvoj cestovného ruchu je príležitosťou pre zníženie nezamestnanosti a rozvoj podnikania v obci.

Strategický cieľ	Projekt/aktivita	Predpokladané náklady v EUR	Stav realizácie
D.1 Podpora zamestnanosti a podnikania	<i>D.1.1 Podpora verejnoprospešných služieb</i>	133 000	Čiastočne realizované
	<i>D.1.2 Podpora rekvalifikačných kurzov</i>	29 900	Čiastočne realizované
D.2 Podpora rozvoja cestovného ruchu	<i>D.2.1 Budovanie turistickej infraštruktúry</i>	110 000	V štádiu plánovania
	<i>D.2.2 Podpora vzniku ubytovacích kapacít pre turistov</i>	-	V štádiu plánovania
	<i>D.2.3 Podpora rozvoja agroturistiky</i>	-	V štádiu plánovania